

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 57.

V Ljubljani, v saboto 16. oktobra 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamaolije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Osnujmo proti „Südmark-i“ „Slovensko zvezo“!

Preveč smo se navadili Slovenci sami o sebi pisati, da smo mal narod. Tedaj izvajamo kot posledico, da nam je skoraj obupati, ali pa predrzno zaupamo, meneč da nas bode že rešila slovanska vzajemnost. Nikakor nočemo podcenjevati dejstva, da nas Slovanov živi pod božjim solncem nad 100 milijonov, in še bolj važnega dejstva, da smo se zadnji čas Slovani začeli čutiti brate. Ali vendar nas slovanska ideja sama ne bode rešila in bi nas še celo istotako, kakor obupnost nad našo bodočnostjo, prav lahko zavedla v nehajstvo, da, v pogin, ako bi, iščeč to zaslombo, pozabili na svojo moč. Zlata, srednja pot bode tudi tu najboljša. Zanašajmo se Slovenci najprej sami na se, na svojo silo in energijo! Tudi Švedov in Grkov ni mnogo več, kakor Slovencev, in vendar sta si ta dva naroda osnovala lepi kraljestvi, in ž njima računajo mogočni cesarji in kralji. Ali bi ne mogli Slovenci tedaj storiti vsaj toliko, da si s pomočjo kulturnega in gospodarskega napredka pridobimo veljavo in pravico obstoja? Ako porabimo Slovenci vse jake moči, ki še spe v telesu našega naroda, ako porabimo bistri um, katerega nam je dal stvarnik v obilni meri, ako postavimo vse neštevilne slovenske pridne roke in talente na delo, in sicer vsakega na njemu pristojno mesto, ne bojmo se najhujših sovražnikov, ne bojmo se, da bi nam vzeli le še ped naše lepe zemlje!

Treba je pa, da voditelji naroda ne-le z jedinjini nastopajo proti sovražniku, ampak, da tudi zvesto opazujejo vsako njegovo kretanje ter odbijajo o pravem času vsak sovražni naskok. Tak naskok na našo narodnost so napravili Nemci s „Schulvereinom“ in Italijani z „Lega

nazionale“. Čvrsto jih odbijamo na šolskem polju z družbo sv. Cirila in Metoda, katero kot nujno potrebno priznava ves narod s tem, da jo jednodušno podpira. Opozorimo naj pa danes še na jednega sovražnika, ki gloda kakor črv ob korenini našega drevesa in nam postaja vedno bolj nevaren: to je nemško društvo „Südmark“. Že ime tega društva nas spominja na nekaj izdajalskega.

Razdelili so Nemci iz „Reicha“ in Avstrije vse ob nemškem jedru ležeče pokrajine, v katerih živita pomešana nemški in slovanski živelj, v marke ter, prištevajoč jih jednemu nemškemu cesarstvu, nameravajo polagoma „očistiti“ jih slovanske primesi in napraviti jih kot trdo nemške zemlje. Slovenske dežele so vse prišteli južni nemški marki, in društvo, ki ima namen te dežele očistiti slovenske nesnage, se imenuje „Südmark“. To društvo nabira med Nemci v „Reichu“ in v Avstriji denarne doneske, kupuje slovenske kmetije in posaja na-nje nemške priselnike, podpira nemške obrtnike in trgovce, ako se naselijo med Slovenci, in izriva našince, ter s podporami krepi tudi med šolsko mladino predrzno ponemčevanje. Na to nevarno društvo bode treba obrniti toliko bolj našo pozornost, ker je njegovo, nam silno pogubno delovanje skoraj v megle skrito.

Letos, dne 15. avgusta, je imela Südmarka glavno skupščino v Kočevju, kjer se je ustanovila nova ženska podružnica. Pristopilo jej je precej 65 kočevsko nemških gospej in gospodičin, na čelu jim soproga gimnazijskega ravnatelja, Friderika Wolsegger. Glavno ulogo je igralo nemško dijaško društvo „Carniola“. Podružnico ljubljansko je zastopal dr. Edvin Ambrožič in celjsko Oton Ambrožič, kakor njuno ime kaže, samo stiskana nemška kri. V sredi slovenskih

dežel se je drznil govoriti dr. Hofman-Wellenhof, da je na jugu Štajarske še mnogo nemške zemlje. Dasiravno se Kočevjarjem v narodnem oziru niti las ne skrivi in imajo več šol, kakor jim jih gre po številu, imajo tudi nemško gimnazijo in obrtno šolo, vendar si je upal ta odposlanec v imenu glavnega vodstva Südmarke trditi o stiskanem nemštvu v Kočevju, da bi prikril glavni namen društva, namreč: zemljo na jugu Štajarske napraviti res nemško. Südmarka je imela lani 30.225 gld. dohodkov in pristopilo jej je na novo 25 podružnic. Razen tega vrta to društvo še po drugih straneh. Tako je n. pr. na njegovo prošnjo hranilnica v Mariboru dala 25.000 gld. za mariborski „Studentenheim“, kjer se iz prihranjenih slovenskih žuljev rede nemški dijaki. Naklonila je podporo tudi nemškemu velikovškemu otroškemu vrtcu, ker smo ondi Slovenci ustanovili za našo mladino potrebno slovensko šolo.

Ker je „Schulverein“, kot židovsko društvo, začel hirati, se nemški nacionalsci hočejo z vso silo obrniti k „Südmarki“. Podpore ji zlasti letos prihajajo v obilni meri. Dr. Pommer je prošli teden predlagal, da naj to društvo podpre tudi dunajska mestna občina z večjo svoto. Nemški listi, kakor „Tagespost“, razglašajo v imenu vodstva, kje je v slovenskih deželah kako mesto prazno, da je hitro zasede Nemec. Tako koraka Nemštvo proti nam v trdno sklenjeni falangi. Kake uspehe ima na Koroškem, je znano. O propadu štajarskih Slovencev pa predzadnji „Slovenski Gospodar“ piše tako: „Tovarno za barve pripravlja Nemec Hocke v Libiji pod Mozirjem; na Paki za aluminij Nemec Payer; na Polzeli za merila Nemec protestant Prill. Tako požira tujec ped za pedjo naše zemlje, a mi držimo roke križem ter se rajši kavšamo med seboj!“

Domača umetnost v Kranjskem gimnazijskem poslopju.

Kranjska gimnazija ima v sebi umetniško delo, za katero jo lahko zavidajo vsi taki in sorodni šolski zavodi — smelo trdim — v vsej širni Avstriji. Pa ne samo, da je delo ob sebi visoke umetniške vrednosti: posebno nas še veseli in navdaje s pravim ponosom, da je baš sad domače slovenske nadarjenosti. V mislih imamo prekrasno cesarjevo podobo, ki v naravnost osupno lepem okviru diči pisarno ravnateljsko. Umetnika, ki sta izvršila to delo, pač zaslužita, da se v javnosti nekoliko podrobneje pečamo z njunim umotvorom. Saj se pohlevno-skromnemu slovenskemu umetniku, ki v idealni svoji vzvišenosti na tihem goji svojo umetnost, ne da bi imel in uporabljati mogel reklamnih sredstev velikih narodov, tako redkokdaj pripeti, da bi njegova ženijalnost zaslovela v širši svet, dasi bi prav često in povsem opravičeno to zaslužila. Spoznajmo in pripoznavmo torej vsaj mi Slovenci sami trud in uspehe nadarjenih naših umetnikov - domačinov.

Podobo je naslikal akademiški slikar in učitelj na c. kr. strokovni šoli v Ljubljani Alojzij Šubic, najmlajši brat slavnih naših Šubicev - slikarjev, okvir pa je izdelal Janez Vurnik, staroznani podobar in kamnosek v Radovljici. Kolike vrednosti je vsa podoba, izvedeli smo iz ust nekega nemškega veščaka iz

Lipsije, ki trži z umetninami. Ponujal je in kar na mizo že odštel za sliko 200 gld., za okvir pa 300 gld.! Mislimo si lahko, za koliko bi bil še le on sam oboje prodajal.

Slika meri v okvirski svetlobi 1.77 m v višini, 0.97 m v širini, okvirska širina pa znaša 0.27 m. Razdalja med sliko sredi visoke stene in možnim, naprej določenim stališčem gledalca je prav upoštevana; zato je velikost podobe na sliki le toliko nadnaravna, da se vidi gledalcu, stoječemu na tleh pri vhodu v sobo, v naračnem razmerju. Oseba cesarjeva je upodobljena v obleki avstrijskega vojnega maršala.

Kompozicija slike je povsem izvirna, ne držeča se nobenega uzorca. Umetnik si je izbral oni trenotek, ko sprejema cesar ob kaki veliki slavnosti v sijajni dvorani z nekoliko vzvišenega prostora poklone svojih podanikov. V ozadju je stena z balkonom; jeden steber se še vidi na levi, a mimo stebra zazre oko skozi visoko balkonsko odprtino sinje nebo. Z levice se opira cesar na mramornato mizo, na katero je ob enem odložil svoj maršalski klobuk, desnica pa mu prosto visi ob životu. Pozicija je popolnoma naravna, nima nič prisiljenega, nič teatraličnega na sebi.

Obraz je zvesto posnet po najnovejši fotografiji in kaže v popolnoma naturalističnem izvedenju zelo zelo veliko podobnost, kar se mora vsekako pri portretih v prvi vrsti zahtevati. Naturalistično, t. j. brez idealizovanja, je slikan

tudi ostali život, je slikano ozadje; naturalističen je ves kolorit. Obrazu in golim rokam je z anatomske natančnostjo vdihnjen pristni življenjski realizem, takisto pa se tudi ostalemu truplu v obleki pozna očividno, da živi.

Tehnika je povsem moderna, risano in slikano je vse v takozvanem širokem čopičnem potezu, ne da bi bilo kaj kakor izlizano in do cela uglajeno; zato pa se slika ne sme gledati od preblizu. Barve so harmonično ubrane: niti štafaža ne moti podobe, niti podoba ne ubija vsega družega. Pozornost gledalčeva je na prvi pogled osredotočena na cesarjevo glavo kot najbistvenejšo stvar vse slike. Priznati se mora, da je bilo to posebno težko doseči, ker marsikatera neizgobnosti odvajajo pozornost od sredine in jo vlečejo nase, n. pr. rudeče maršalske hlače, lesketajoči se redovi i. dr. Ali to in marsikaj družega, kakor n. pr. zlata levova glava pri mizi, odprti svetli balkon itd., je kljub svoji realističnosti vendar mojstersko udržano v diskretnih mejah, da ne razdvaja enotnega kolorita in ne razpršuje pozornosti od poglobitve stvari, od obraza, na nebstvene podrobnosti. Tako prevevata vso sliko trezna realističnost in nekako posebno dobrodejna harmonija.

In okvir še-le! Človek komaj sam sebi verjame, da so delo tolike umetniške lepote izvršile domače roke. Ideja okvirske kompozicije, katero je seveda gospod Vurnik sam izumil, se strogo ujema z namenom okvirovim, biti okrasba ce-

Ali bomo Slovenci te naskoke Nemštva še dolgo mirno gledali? Ali ni zadnji čas, da se upremo zlasti nemški Südmarki s podobnim slovenskim društvom? Ali ni prav Kranjska, namesto da se kavšajo med seboj njeni sinovi, v prvi vrsti poklicana, da porabi čile moči v ohranjenju slovenskih posestnikov in obrtnikov in podjetnikov na nevarnih postojankah? Na noge, rodoljubi! Na vseslovenskem shodu od kranjskih Slovencev toliko naglašana ljubezen do potapljaljivih se pokrajinskih Slovencev pokaži se dejanski in naglo! Kar časa zamudimo, ga vekomaj zgubimo!

Za delavce in diurniste.

Predlog g. dr. Kreka in tovarišev, stavljen dne 25. sept. t. l. v državnem zboru, ki meri na to, da bodo delavci za čas onemoglosti in starosti preskrbljeni, se glasi:

„Varstvo delavcev se povsod spopolnjuje; zato je tudi v naši državi že zadnji čas, da se sklene in uvede zakon glede na preskrbljevanje delavcev za čas onemoglosti in pa starosti. Delo je javen urad; zato imajo delavci pravico zahtevati, da so preskrbljeni za čas, ko bi jim moči opešale, in da so varni, kadar opravljajo svoj urad, in da so sploh preskrbljeni v tisti meri, kakor to tirja njih važnost za skupnost. Preskrbljevanje delavcev za čas onemoglosti in starosti se mora zakonito uvesti: to zahteva krščansko naziranje o delu; vrh tega zahteva to zgled drugih držav (n. pr. Nemčije, državni zakonik z dne 22. junija 1889), novi domovinski zakon in pa vedno pogostejše prehajanje malih obrtnikov in kmetovalcev v proletarijat. Te misli nas silijo, da predlagamo:

Visoka zbornica naj sklene:

Vlada se pozivlja, da kar najprej predloži načrt zakona, s katerim se delajoče ljudstvo preskrbi za čas onemoglosti in starosti.

Zakon naj bo narejen po teh le načelih:

1.) Ustanové naj se krajevne zavarovalnice, ki naj jih vodijo delodajalci in delavci sami; pri teh naj bodo delavci zavarovani.

2.) Zavarujejo naj se ondi vsi delavci, ki morajo biti zavarovani za čas bolezni. Če neha tisto delo, zaradi katerega je moral biti zavarovan, naj pa ne neha pravica do rente, ampak naj ostane, če delavec hoče prostovoljno še dalje plačevati doneske.

3.) Mali obrtniki in kmetje naj imajo pravico, da se prostovoljno zavarujejo.

4.) Doneske v zavarovalnico naj plačujejo delodajalci, zavarovanci, pa država. Doneski naj se plačujejo v stalnih obrokih in naj bodo preračunjeni tako, da si zavarovanec zloži ž njimi izgovorjeno svoto.

sarjevi podobi; zato meri vsa ornamentika z emblemi vred edino na proslavo cesarjevo.

Okvirje je iz mehkega lesa, bogato profilovano in ornamentalno izrezljano v slogu stroge laške renesance iz 15. stoletja. Okraski so pristno pozlačeni, nekaj likano, nekaj motno pozlačeni, dno ali ozadje ornamentike pa je bledovišnjeve, za laško renesanco toli značilne barve.

Karnis, t. j. najbolj notranji del okvira, sestoji iz stilizovanih srčastih peres. Glavni del okvirovega profila je 12 cm. široki fris z značilno bledovišnjevo barvo v dnu in z reliefnimi okraski, ki dijejo tu pristno poezijo, tam pomembno izražajo svojstva presvetle osebe v podobi. Pokončna frisa sta v sredi pretrgana, da se dobi prostor za cesarjev monogram F. J. I., kateri na obeh straneh leži v krožcu, prepletenem z vejicami. V spodnjih delih obeh pokončnih friso se iz žrtvenika v prelepem zapletu vzpenjajo stilizovani delfini in akantovi listi, končujoči se v nekako trinožno stojalo, tvorjeno iz treh Pandorinih rogov obilnosti. Ob straneh vise sadni obeski in cvetlični venci. V gornji polovici pokončnih friso je slična, toda ne popolnoma jednaka reliefna ornamentika, sestojeca iz akantovih listov in žrtveniških posod, ki se na vrhu končujejo v svetilnik s plamtečim ognjem.

Izmed poprečnih friso ima gornji na vsaki svoji polovici lavorovo vejevje, vzpenjajoče se iz sredine proti vogloma. V sredini je čez ves

5.) Čas vojaške službe naj se zavarovancu všteje, četudi mu tedaj ni treba plačevati doneskov; doneske naj ta čas plačuje država.

6.) Določita naj se dve vrsti rent:

a) renta za čas onemoglosti, ko je zavarovanec nesposoben, da si kaj prisluži; ta renta naj raste od leta do leta, čim delj in čim več se plačuje;

b) renta, ki se izplačuje, ko je zavarovanec dosegel določeno starost; ta starostna renta naj bo odvisna samo od kolikosti doneskov.

Drugi prevažni predlog, ki ga je dr. Krek s tovariši staval isti dan v drž. zboru, pa se tiče diurnistov, ki pišejo v državnih službah. Glasi se:

„Visoka vlada skleni:

Dninarski značaj diurnistov naj se spremeni, da bodo diurnisti stalni služabniki, in zakonito naj se določi, kako naj se nazivljejo, nastavljajo, plačujejo in kako se jim plača zvišuje; zakonito naj se dalje določi njih službena pragmatika, disciplinarno ravnanje ž njimi, in pa kako naj se preskrbljujejo v starosti sami, pa njih vdove in sirote; zato naj se spremeni zakon z dne 19. aprila 1872 (R. G. Bl. Nr. 24) in ž njimi vred odpravi pavšalni sistem, ki je v rabi za vzdrževanje diurnistov.“

Iz državnega zbora.

Najvažnejši dogodek je ta, da je posl. Iro, katerega je vsa zbornica obsodila in postavila na laž, odložil mandat. Iro je namreč s častno besedo se izjavil, da ni rekel Gregoriju razžaljivih besed, priče so pa potem potrdile, da jih je on izgovoril. Tudi Irov kričavi tovariš Schönerer, ki ga je skušal rešiti, je izgubil sapo in prosil za štiritedenski dopust. Govori se, da potem tudi on odloži mandat, kar bi bilo, ako pojde še Wolf, le v čast avstrijskemu parlamentu.

Vrstila so se dne 13. t. m. v zbornici zopet glasovanja po imenih zaradi peticij nemških občin zoper jezikovne naredbe in pri tej priliki je Korošec dr. Lemisch pokazal svojo neotesanost, ko je perovodji Hořici predbacival „Frechheit“.

Proglasile so se volitve v odseke. V proračunski odsek sta izvoljena izmed slovenskih poslancev dr. Gregorčič in dr. Krek (načelnik je dr. Kramar ter podnačelnika baron Schwegel in grof Pininski) v peticijski odsek Pogačnik, v legitimacijski in v imunitetni odsek pa dr. Ferjančič, ki je zadnjemu odseku izbran načelnikom.

Ogenj sta vtaknila v nemško streho poslanca Berks in dr. Gregorec, ki sta predlagala premembo državnozbornskega volilnega reda za Štajarsko na ta način, da bi v mestni skupini celjski v prihodnje volili tudi naslednji trgi:

okvirov profil napravljen kartuš, ovit z lavorvimi vejicami in noseč cesarski grb z avstrijskim orlom. To so torej znaki vojne slave in zmagovitosti. V spodnjem poprečnem frisu pa stoje v sredi na zlati ploči besede: viribus unitis, in od njih proti vogloma rasteta palmovi vejici, ki seveda značita mirovno slavo. V vsakem kotu frisa so kvadratične rosete.

Tretji del okvira je debelo napeti obronek, imajoč po sebi stilizovane liste. Najzunajnejši del je takozvana bisernica, t. j. niz pozlačenih bisov. Med bisernico in debelim obronkom pa je še rujav barvan globok žlebič.

Sliki in okviru je vdihnjenega toliko življenja, da napravljata skupno, podpirajoč se drug drugega, neizrekljivo veličasten, naravnost premagalen vtis. Kdor ima kaj čuta za lepoto, očaran vsklikne ob prvem pogledu: To je prava umetnost! Zato po vsej pravici lahko čestitamo obema umetnikoma na tolikem vspehu in le še želimo, da bi oba dobivala tudi zadostnih naročil, ali bolje rečeno — ker naročil imata dovolj — da bi bilo tudi vsakokratno plačilo za njuna dela — primerno. Slovenci namreč ne pogrešamo ravno razuma za umetnost, a da bi umetnost tudi pošteno plačevali, za to nam, žal, poleg denarja nedostaja še marsičesa. Naši umetniki so vsled tega, če ostajajo doma, večinoma — pegazi v galeji.

A. Štritof.

Št. Jurij ob južni železnici, Podčetrtek, Podsreda, Planina, Pilštanj, Braslovče, Velenje, Rečica, Rajhenburg, Lemberg in rudarski kraj Trbovlje. Dasiravno to zahteva pravičnost, so vendar Nemci vsi po koncu, ker se boje, da bodo vsled tega izgubili mandat v celjski mestni skupini.

Na vrsto je potem prišel predlog Schönererjancev, da naj se toži ministerski predsednik radi dogodkov v Hebu in radi ukaza, katerega je izdal isti dne 2. junija t. l. deželni šefom glede govorov na shodih poslancev. Ko sta nehala ministre tožiti poslanca Hochenburger in Wolf, zagovarjal je ministerski predsednik sam izdani ukaz in se pritožil, da ima med svojimi uradniki (v Celovcu) izdajico, ki ne gleda na svetost prisege.

V seji dne 14. t. m. poslanci niso prav nič storili, dasiravno stane seja uboge davkoplačevalce mnogo tisočakov. Nemški obstrukcionisti so zahtevali glasovanje na glasovanje po imenih zaradi tega, da se uvrste razne peticije občin zoper jezikovne naredbe v zapisnik. S to nagnjivostjo so zopet ves dan potratili možje, ki še niso v norišnici, ampak vlečejo desetake kot zagovorniki ljudskih koristij.

Po seji so se posvetovali načelniki klubov desnice vpričo ministerskega predsednika, kako postopati proti obstrukcionistom. Sklenilo se je, utruditi jih z dolgimi sejami.

V včerajšnji seji se je s 130. proti 115. glasom odklonil Hofmannov predlog, da naj seja legitimacijskega odseka bodo javne. Ta predlog so stavili Nemci, ker se boje, da bode nekaj njihovih poslancev odletelo. Pri glasovanju so Nemci sramotili Čeha, ker so bili proti predlogu, z ironičnimi vzkliki „Freiheitshelden!“ Izvedeli so od Čehov, da Nemci razumejo pod svobodo le pritisek Slovanov. Nadalje je govoril posl. dr. Russ o obtožbi ministerskega predsednika. Nato je zahteval dr. Funke, da mora Badeni biti navzoč, ko se tožijo ministri. Ker podpredsednik Funkejevega predloga ni hotel dati na glasovanje, napela je levica grozen vrišč, da se je morala seja pretrgati za 10 minut. Nato je govoril posl. Kozakijevič.

Politiški pregled.

Z Dunaja se nam piše: V slovenskih časopisih je bilo čitati, da je finančni minister na prizadevanje poslanca Kušarja odredil glede 3% posojila ljubljanskim hišnikom prednost pred brezobrestnim posojilom. Vender enkrat sem si mislil, bodo ljubljanski hišni posestniki oproščeni teh težavnih potov, katera so bila za marsikatero pravi križev pot. Ker me je stvar zanimala, poizvedoval sem v merodajnih krogih, a bil sem iznenadjen. Stvar stoji tako: župan ljubljanski I. Hribar poslal je dr. Šusteršič-u dolgo poročilo o gmotnem stanju Ljubljane in ga prosil, naj to poročilo izroči ministerstvu. Na to sta šla poslanca dr. Šusteršič in Kušar k finančnemu ministru, mu izročila poročilo, ter nujno priporočala, da vlada vendar ukrene odstop prednosti za 3% posojilo, ker niso prizadeti samo hišni posestniki, ampak vsi obrtni slojevi, ker ni denarja, da bi dobili svoje plačilo. Finančni minister jima je obljubil, da se bo oziral na dotične prošnje, in povedal, da je že med 6. prošnjami jih 5 ugodno rešil. — Toraj je stvar pri starem, in v interesu prizadetih slojev je želeli, da bi se dotične prošnje hitro reševale in ne hodile dolgo pot navadnih vlog. Ker se je pa že izročilo poročilo ljubljanskega župana poslancem, naj ta tudi pošlje zaznamek onih hišnih posestnikov, kateri so vložili prošnje, da se zadeva na pristojnem mestu, to je pri finančnem ministru, osebno pospeši. — Politično obzorje je še nejasno. Če je kdaj treba bilo edinosti in pa tudi odločnosti našim poslancem in slov. zvezi, je sedaj neobhodno potreba. Vlada je navezana gledé večine na „zvezo“, kajti katoliška ljudska stranka je ž njo, kakor se zatrjuje, solidarna. In brez teh poslancev ni večine. Značilno je, da „Neues W. Tagblatt“ priobčuje nekako enunciacijo laških poslancev, katera svari, delati Badeniju težave, in ne odobrava postopanja nemških nacionalcev, češ, kdo ve, kaj pride po Badeniju, ki je nam prijazen, in o katerem nimamo povoda se pri-

toževati. Zaradi tega je treba našim poslancem solidarnosti ob enem pa tudi jeklene neupogljivosti nasproti vladi in klubom večine, da ne bo naš klub samo glasovalni stroj, kadar se gre za vlado in interese drugih klubov, a pri lastnih interesih naj bi pa iz višjih državnih ozirnov lepo molčal in glasoval. Da so poslanci zahteve formulirali je bilo neobhodno potreba, ker vsaka vlada, ki hoče z nami računati, mora jih poznati. A resnica je tudi, da ni mogoče vsega celo v letih ne izpolniti. Zaradi tega bi bilo umestno, ako bi naši poslanci izpolnitev najnujnejših kričevih potreb zahtevali, katere vlada lahko brez težave izpelje in s tem pokaže, da ona hoče uvaževati predložene opravičene zahteve. Večina in vlada bode imela lažje stališče in naši poslanci lažje delo. Nikakor pa se poslanci ne smejo dati brez-pogojno upreči v vladni voz, ker razmere so za naš klub bolj ugodne, kakor bi marsikdo mislil, če smo — jedini, in če vlada, kakor drugi, ne vidijo naše Ahilove pete. Le odločnost imponira, ozir na vse strani je znamenje slabosti in neodločnost še ni nikdar žela vseh. Zatoj le pogumno naprej, toda le jedini in solidarni, le jeden ne sme zaostati! Uspehe poslancev bode sodil narod, solidarne poslance pa spoštovala večina in vlada, in kar je najbolj važno, tudi dejansko z njimi — računala.

Nagodbni provizorij in Slovenci. „Tvrdo bodi, neizprosno, mož jeklen!“ — to velja glede provizorija slovenskim poslancem. Splošno mnenje je, da se v tem resnem in važnem trenutku naši poslanci nikakor ne smejo zadovoljiti z obljubami in ljubkimi nasmehi ministrov. Zahtevati morajo in dobiti morajo najtrdnjša jamstva, da se precej zvrše vsaj najbolj nujne resolucije vseslovenskega shoda. Prav se je izrekel dr. Šusteršič, ko je dejal nekemu časnikarju: „Ako si vlada do tedaj, ko se bode zbornici baviti s podaljšanjem nagodbe, zagotovi zaupanje v večini stojičih strank, potem bodo iste glasovale za provizorij, v tem trenutku bi bila desnica etabli-rana kot vladna stranka. Ako bi pa vlada si ne pridobila zaupanja vseh strank večine do tedaj, ko pride provizorij na dnevni red, potem bi mi na noben način ne mogli glasovati za provizorij“.

Dipaulijev govor v Lincu je nekoliko pomiril desnico. Izjavil se je Dipauli, da hoče katol. ljudska stranka napraviti pošten mir med Čehi in Nemci in da se mora v Avstriji vladati pravično tudi proti Slovanom. Zatrnil je Čehom, katerih ne more prezirati nobena vlada, da se ne bodo umikale jezikovne naredbe, dokler ni sklenjen zakon o narodnostnih razmerah. Nemški listi o tem sicer niso zadovoljni, vesele se pa, da je Dipauli baje rekel: „Če nemško-avstrijsko stališče večini ni všeč, potem tudi za nas ni mesta v večini in morda tudi ne mesta za tako večino v Avstriji“.

Boj v Žumberku. Spadal je nekdanji žumberški okraj pod Kranjsko in po nerodnosti kranjskih deželnih stanov se sedaj prištevava Hrvatski. Meja med Kranjsko in Hrvatsko še danes ni določena točno. Zaradi tega so se zadnje dni topli slovenski in hrvatski drvarji v žumberških šumah. Jeden Slovenec je ostal mrtev. Ko so kranjski orožniki šli iskati krivcev v hrvatsko vas Doljane, so se jim hrvatski kmetje uprli, češ da na oni strani nimajo ničesar opraviti. Vsa vas se je vzdignila in navalila na orožnike. Zaradi žumberške meje bode v kratkem govor v državnem zboru.

Strah socializma. Bismarck je nekdanji rekel, da se Nemci boje samo Boga, socialisti Auer je pa nedavno na shodu v Hamburgu povedal, da se nemški socialisti boje tudi kozaškega konja. — Glavar nemških socialistov Liebknecht bode zaradi razžaljenja cesarja Viljema moral za štiri mesece v ječo.

Domače novice.

Osebnosti. G. primarij dr. Vinko Gregorič se je vrnil s potovanja zopet v Ljubljano. — Dež. računski oficijal g. Fran Triller je imenovan kontrolorjem deželnih dobrodelnih zavodov. — V Moravčah se je naselil kot praktični živinozdravnik gosp. Fran Ravnihar, umirovljeni kr. hrvatski okr. živinozdravnik. — Sin bivšega predsednika, sodni pristav g. dr. Jakob

Sbisa, je premeščen v Gorico. Zdaj ni v Gorici niti enega pristava ali svetovalstvenega tajnika, ki bi bil Slovenec. — Umrla je v četrtek zvečer ob 1/8. uri g. Marija Bruss-Štefeta, trgovka pred škofijo v Ljubljani. V nedeljo, ko je šla k maši zadel jo je mrtvoud. V življenju je storila mnogo dobrega, zato ji sveti večna luč!

Naša starejša brata „Slovenec“ in „Slovenski Narod“ sta jubilara. Prvi je obhajal te dni slovesno 24letnico svojega življenja, drugi pa 25letnico svojega bivanja v Ljubljani. Ako bodeta prihodnjih 25 let vprežena oba spredaj, in ne jeden spredaj in drugi zadej, slovenski voz lahko pride daleč. Slovenci gotovo želé priti — naprej.

Občni zbor moškega pevskega zbora „Glasbene Matice“ bode v ponedeljek dne 13. t. m. v hiši „Glasbene Matice“. Povabljeni so na zbor vsi člani pevskega zbora.

„Gospodinjska šola“. Prva glavna skupščina društva „Gospodinjske šole“ v Ljubljani bo v ponedeljek dne 18. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer v „Narodnem domu“ s sledečim dnevnim redom: 1.) Nagovor tačasnega predsednika. 2.) Poročilo o delovanju pripravljalnega odbora. 3.) Vpisovanje društvnikov. 4.) Volitev društvenega vodstva, obstoječega iz predsednice, nje namestnice, tajnice in blagajničarice, ter njunih namestnic, deset nadzorovalnih dam in štirih moških odbornikov. 5.) Volitev dveh načunskih pregledovalcev in jednega namestnika. 6.) Slučajnosti.

Veselica šentpeterskih podružnic sv. Cirila in Metoda se je zadnje nedeljo vkljub svoji preprostosti prav dobro obnesla. Izvrstno petje „Slavca“ pod vodstvom g. Sachsa in s požrtvovalnostjo od gospe Trčkove in drugih odbornic nabrani, ter od mičnih gospodičin dobro spečani dobitki, vse to je napravilo elegantno veselico jako živahno. Tudi šentpeterski in trnovski duhovščini ni bila pot v „Narodni dom“ predolga. Čistega skupička za družbo bode okoli 300 gld.

Slovensko gledališče. Dne 12. t. m. smo imeli po dolgem presledku na slovenskem odru dva slovenska proizvoda. Stritarjevega „Nosana“ katerega je dramatisoval g. Inemann ter ga predstavljal skoraj preveč dobrovoljno. Poleg „Nosana“ smo videli izvirno delo, ki se ne odlikuje preveč po svoji notranji vrednosti, s katerim je pa vender stopila na skoro prazno polje slovenske dramatike nova mlada moč. S tega stališča se R. Murnikovega prvenca ne sme prestrogo soditi. Smemo se nadejati, da bodo njegova bodoča dramatična dela dosti boljša, nego je „Napoleonov samovar“, katerega je z „veselo igro“ napačno naslovil. „Napoleonov samovar“ je burka in kot taka v pred-pustnih večerih, nekoliko okrajšana, morda ne bo pokopana. Igralno osobje slovenske drame se je za premijero Murnikove burke izvanredno potrudilo. Balant Kopriva (g. Danilo), Nace Veselica (g. Inemann), Drenovec (g. Verovšek) bili so trije krasni tipi. V veseloigri „Popolni ženi“ sta nastopila gđ. Ogrinčeva in gosp. Kranjec. Igra je stara; na slovenskem odru se rada igra, ker njeni končni prizori vzbujajo vedno mnogo smeha. G. Kranjec je s svojim stričkom potrdil našo sodbo, da bo postal vrl igravec. Letos je že nastopil v raznovrstnih vlogah, a v vseh je bil domač. Gđ. Ogrinčeva je pokazala svoj talent, kolikor se v taki igri pokazati more. Ko bi gostov, došli h Kopitarjevemu slavlju, ne bilo v gledališču, bilo bi gledališče slabo obiskano, in to na večer, ko sta se predstavljala dva izvirna proizvoda. Presledki med dejanji so bili zopet povod opravičenim pritožbam. Saj celo v stari Čitalnici premori niso bili tako dolgi. — Opera Rigoletto. G. Viktorja Hugona drzna romantika še vedno vleče. To je pokazal včerajšnji večer. Le nekaj besed o glavnih vlogah. Gosp. Noll kot Rigoletto je razvijal obširno skalo duševnih občutkov od najnežnejših glaskov do divje obupnosti; vzdržal se je na višini v igri in petju. Gosp. Rašković je tu v najboljši svoji vlogi: pel je zaokroženo in logično ter igral naravno in zmerno. Gđ. Sevcik je dobro zmagovala z izvrstno izvežbanim glasom težke kolorature svoje partije, prodrl je glas na mnogih mestih s svojo lepo višino. Prekrasni kvartet v zadnjem dejanju je žel po

pravici obilno pohvale. Partijo altistinje, ki je bila pri prejšnjih predstavah grozna, je sprejela in prav dobro izvedla gospica Horvat. Splošen vtis predstave je bil jako dober in hvaležno občinstvo je zahtevalo ponavljanje melodije „La Donna è mobile“. — Jutri se bode predstavljala narodna igra „Revček Andrejček“.

Z Barja pri Ljubljani se nam poroča, da je g. kustos Müllner dal izkopati staro ladjo, o kateri trdi, da je iz kamenene dobe. Največja zanimivost na tej ladji je nabita železna šina. Mnenje učenjakov, da v kameneni dobi ljudje še niso poznali železa, je tedaj temeljito ovrženo. Pripeljali bodo najbrž to prastaro ladjo v muzej, da se še enkrat ne pogrezne med neukretno kameneno orodje v prazgodovinsko dobo.

Razpisane so župnije: Preska, Gozd, Dragatuš, Ledine in Osilnica do 12. novembra. Vse te župnije so v ljubljanski škofiji.

Štajarske novice. Razstava grozdja na Bizelskem se je izvrstno obnesla, došli so gosti od vseh strani. — Na slovenski dekliški šoli v Celju, kjer po poročilu okr. šolskega nadzornika „s prav zadovoljnim uspehom“ podučujejo šolske sestre, je v petih razredih 495 deklic. — Blizu cerkve v Braslovčah je zadnje nedeljo pogorela jedna hiša. — V Celju na strelišču so fantje na straži stoječega vojaka Karola Hutha napadli in ga tako pretepli, da je umrl. — Družba za zidanje frančiškanske cerkve šteje 45.200 udov. — Shoda bodeta jutri popoldne ob 3. uri na Te-harjih in v Trbovljah. — Na Ptuj je 10. t. m. novo mašo pel č. g. Anton Kolarič. — Č. g. Jožef Hohnjec, kapelan v Podsredi, je poslan od lavantinskega škofa v Avguštinaj na Dunaj študirat za doktorat. — Razpisana so živino-zdravniška mesta v Žalcu, Št. Juriju ob j. ž. in Vojniku do konca oktobra.

Opozorjamo med današnjimi inserati na novo trdko rodoljubne gospice M. Kopačeve.

Priložen je današnji številki „Zaznamek o dobitkih „Glasbene Matice“, zadetih pri srečanju.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 22. septembra do 15. oktobra t. l. poslali: Č. g. Štefan Rihar, župnik v Studenem, znesek 6 gld., nabran na njegovi inštalaciji. — G. Zofija Valenčič v Ilirski Bistrici 18 gld. — G. Prosto-slav Azman, poslovodja v Cirknici, nabral znesek 6 gld. 1 1/2 kr. — Č. g. prof. Mlakar v Mariboru 15 gld. kot nabiro slov. dijaštva. — Podružnica Ilirska Bistrica-Trnovo 24 gld. 50 kr. — Slavna posojilnica v Slovenski Bistrici 20 gld. — Č. g. prof. dr. A. Medved v Mariboru 15 gld. kot dar nekaterih štajarskih narodnjakov „pri belem volku“. — Po g. Franjici Šmid na Gaštelju pri Kranju 9 gld. 99 1/2 kr., in sicer je darovala vesele družbe pri Mayerju povodom otvoritve nove gimnazije 3 gld. 12 kr., vesela družba na Gaštelju za „pikapolonco“ na dražbi prodano 1 gld. 56 kr., iz gašteljskega nabiralnika 2 gld. 68 kr. in zaradi „lažjega“ računa gašteljska družba dodala 2 gld. 63 1/2 kr. — Iz nabiralnika v Svetinovi gostilni v Zirovnici 2 gld. 50 kr. — Podružnica Rečica v Savinjski dolini 30 gld. — Rodoljubna družba v Kočevju 8 gld. 90 kr. — Rajhenburški Harambaša 10 gld., namreč 4 gld. 27 kr. je nabrala Harambašica na trgatvi in 5 gld. 73 kr. je iz Čitalnične pušice. — Zenska podružnica v Trstu po svoji podpredsednici g. Karli Ponikvar 259 gld. 17 kr. — Gg. duhovniki, zbrani dne 23. septembra na Slatini, 26 gld. — G. Jos. Žirovnik v Gorjah pri Bledu 4 gld. 50 kr., namreč iz nabiralnika pri Črnetu 2 gld. 36 kr. in pri Moravcu 1 gld. 64 kr. — Akad. podružnica v Gradcu po g. M. Spindlerju 100 gld. — Č. g. Avg. Skočir, kurat v Gradcu, donesek za mesec oktober 5 gld. — Č. g. župnik Anton Žlogar v Kranjski Gori 2 gld. mesto venca na Kopitarjev grob. — Naj-globokejšo zahvalo vsem milim darovalcem in onim, ki so se potrudili, da so zopet nabrali tako lepe svote! Stroški za družbo rasto!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda

Slovanski svet.

V Makarski, kjer se pri občinskih volitvah vedno bje hud boj med dvema hrvatskima strankama, tako da lete ukresane iskre po vsi Dalmaciji, so v drugem volilnem razredu vnovič volitve ovržene. Zadnji čas je, da prenehajo nasilstva in se bratje zjedini. Treba pa je, da tudi narodna stranka nekoliko prijenja.

S prežalostnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je vsegamogočni Bog našo iskrenoljubljeno hčer, soprogo in mater, gospo

Marijo Bruss-Štefeto

predčerašnjim ob 1/8. uri zvečer v 56. letu njene starosti, po kratkem trpljenju, okrepčano s svetim poslednjim oljem, poklical k Sebi.

Pogreb predrage ranjce je bil danes, dne 16. t. m., ob 1/5. uri popoldne iz hiše žalosti: Streliske ulice št. 4, na pokopališče k sv. Kristofu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah. 87 (1 1)

Nepozabno ranjco priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani dne 16. oktobra 1897.

Maks Bruss, soprog. — Helena Mertel, mati
Ivan Štefe, sin.

Primarij

dr. Vinko Gregorič

se je vrnil s potovanja in je zopet prevzel
zdravniško prakso.

Prvi

bizeljski mošt

iz ameriških trt

se toči pri gospodu 85 (3—2)

Ign. Druškoviču (p. d. pri „Figabirtu“)

po 40 kr. liter.

Rebula se toči po 40 kr. liter.

K obilnemu obisku vabi vljudno

J. C. Juvancić.

Lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek,

Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,
zraven Mesarskega mosta.

Melusine- zobna in ustna voda

deluje izborni proti zobobolu in gnilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust, 1 stekl. 50 kr. 15 (52-42)

Neprekosljivega učinka je

Tanno-Chinin tinktura za lase,

katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica 50 kr z navodom.

Jedina zaloga:

lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek.

LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,
zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

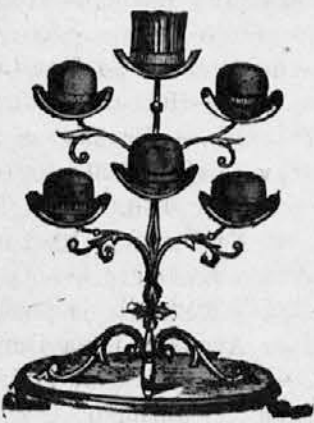
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

8 (52—41)

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

Andr. Druškovič,

36 (47—38) trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo
spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Postrežba

reelna in solidna!

Otvoritev trgovine.

Usojam si naznanjati, da sem otvoril na Sv. Petra cesti št. 2 pod trdko

MAX ARMİČ
prodajalnice

z modnim, perilnim in tkanim blagom.

Večletno delovanje v tej stroki mi je pripomoglo, da sem se zadostno izuril v spoznavanju blaga in mi je bilo zategadelj mogoče dobro blago po najnižjih cenah nakupiti in bom isto tudi kolikor mogoče ceno oddajal. 86 (3—2)

Priporočujoč se za mnogobrojni obisk trgovine, beležim z odličnim spoštovanjem

Max Armič.

Srajce, ovratniki
in manšete

Zavratnice

Rokovice, nogovnice

Volnate srajce in
jopiči

Modrci, predpasniki

Žepni robci

Trakovi in čipke

Svileno blago in
gumbi

Baržuni in pliši

Oprema za šivilje in
krojače

Vse v modno stroko
spadajoče stvari

Naročila po pošti
se točno solidno,
in po ceni izvršujejo.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke, zarebane strešne opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolje znane vrhniške gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz
vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

46 (37—25)

Roman-cement

Dovški Portland-cement,
kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

Otvoritev prve domače trdkke z mesnim blagom!

Čast mi je, naznanjati najljudneje slavnemu občinstvu, da sem otvorila
v novozgrajeni Mayer-jevi hiši, Sv. Petra cesta št. 2, zraven kavarne „Valvazor“

prvo domačo trdkko

z najrazličnejšimi in najfinjšimi mesnimi izdelki, kot: s pristno kranjskimi, frankfurtskimi, pariškimi, avgsburškimi klobasami, hrenovimi klobasicami, safaladi i. t. d., s suhim mesom in teletino, nadalje: z divjačino in perutnino na drobno in debelo.

Pripravljam vse te reči sama s pomočjo izkušenih močij in iz zanesljivega domačega blaga. 88 (4—1)

Pošiljatve po pošti in železnici se bodo vršile točno in natančno.

Ker razpolagam z vsemi potrebnimi sredstvi, mogoče mi bo postreči slavno občinstvo v popolno zadovoljnost.

Z odličnim spoštovanjem se priporoča

Marija Kopač.